

КОНВЕНЦІЯ З ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ОСВІТІ

ПРИЙНЯТО
14 грудня 1960 року

Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

Набрання чинності: 22 травня 1962 року відповідно до [статті 14](#)

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, що зібралася в Парижі на своїй одинадцятій сесії з 14 листопада по 15 грудня 1960 року,

нагадуючи, що [Загальна декларація прав людини](#) стверджує принцип недискримінації та проголошує право кожної людини на освіту,

враховуючи, що дискримінація в галузі освіти є порушенням прав, викладених у цій декларації,

беручи до уваги, що згідно з положеннями свого Статуту Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури має на меті започаткувати співпрацю між націями для подальшого розвитку всебічної поваги до прав людини та рівності можливостей для здобуття освіти,

визнаючи, що натомість Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, при повазі до різноманіття національних освітніх систем, має обов'язок не лише забороняти будь-які форми дискримінації в освіті, але й заохочувати рівність можливостей і ставлення до всіх у сфері освіти,

маючи на розгляді пропозиції щодо різних аспектів дискримінації в освіті, що становлять пункт 17.1.4 порядку денного сесії,

вирішивши на своїй десятій сесії, що це питання має стати предметом міжнародної конвенції, а також рекомендацій державам-членам,

приймає цю Конвенцію чотирнадцятого грудня 1960 року.

Стаття 1

1. У межах цієї Конвенції термін «дискримінація» охоплює будь-яке виокремлення, виключення, обмеження чи надання переваги за ознаками раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, економічного стану чи народження, що має на меті або є наслідком знищення або порушення рівності в освіті, зокрема:

а) позбавлення будь-якої особи чи групи осіб доступу до освіти будь-якого типу чи рівня;

б) обмеження будь-якої особи чи групи осіб освітою нижчого рівня;

в) створення або підтримку окремих освітніх систем або закладів для осіб чи груп осіб, крім випадків, передбачених положеннями [статті 2](#) цієї Конвенції; або

г) створення будь-якій особі або групі осіб умов, несумісних з гідністю людини.

2. У межах цієї Конвенції термін «освіта» стосується всіх типів і рівнів освіти та включає доступ до освіти, рівень і якість освіти, а також умови, за яких вона надається.

Стаття 2

Якщо це дозволено в окремих державах, не вважаються дискримінацією з точки зору [статті 1](#) цієї Конвенції такі ситуації:

а) створення або підтримка окремих освітніх систем або закладів для учнів обох статей, якщо ці системи або заклади пропонують рівний доступ до освіти, мають педагогічний персонал однакової кваліфікації, а також забезпечують шкільні приміщення та обладнання однакової якості, а також надають можливість пройти ті самі або еквівалентні курси навчання;

б) створення або підтримка з релігійних чи мовних міркувань окремих освітніх систем або закладів, які пропонують освіту відповідно до бажання батьків або законних опікунів учня, якщо участь у таких системах або відвідування таких закладів є необов'язковим і якщо надавана освіта відповідає стандартам, які можуть бути встановлені або затверджені компетентними органами, зокрема для освіти того самого рівня;

в) створення або підтримка приватних навчальних закладів, якщо метою закладів є не виключення будь-якої групи, а надання додаткових освітніх можливостей поряд із державними, якщо заклади дійсно функціонують відповідно до цієї мети, і якщо надавана освіта відповідає стандартам, які можуть бути встановлені або затверджені компетентними органами, зокрема, для освіти того ж рівня.

Стаття 3

З метою усунення та запобігання дискримінації у значенні цієї Конвенції держави-учасниці зобов'язуються:

а) скасувати всі законодавчі положення та адміністративні інструкції та припинити будь-яку адміністративну практику дискримінаційного характеру в галузі освіти;

б) законодавчо забезпечити відсутність дискримінації під час прийому учнів до закладів освіти;

в) не допускати жодних відмінностей у ставленні державних органів до громадян у питаннях оплати навчання, надання стипендій чи інших форм допомоги, а також необхідних дозволів і умов для здійснення навчання в зарубіжних країнах, за винятком відмінностей у заслугах або потребах учнів;

г) при будь-якій формі державної допомоги, що надається закладам освіти, не допускати жодних обмежень чи переваг виключно на підставі належності учнів до певної групи;

г) надавати іноземним громадянам, які проживають на їхній території, такий самий доступ до освіти, як і їхнім власним громадянам.

Стаття 4

Держави-учасниці цієї Конвенції зобов'язуються, крім того, формулювати, розробляти та застосовувати національну політику, яка за допомогою методів, що відповідають обставинам і національним звичаям, сприятиме рівності можливостей і ставлення у сфері освіти, зокрема:

а) зробити початкову освіту безкоштовною та обов'язковою; зробити середню освіту в її різних формах досяжною та доступною для всіх; зробити вищу освіту однаково доступною для всіх на основі індивідуальних можливостей; забезпечувати дотримання передбаченого законом обов'язку відвідувати навчання;

б) забезпечити однакові освітні стандарти у всіх державних освітніх установах одного рівня, а також рівні умови якості наданої освіти;

в) заохочувати та інтенсифікувати відповідними методами навчання осіб, які не здобули початкову освіту або не завершили її повний курс, та продовження їх навчання на основі індивідуальних здібностей;

г) забезпечити недискримінаційну підготовку до професії вчителя.

Стаття 5

1. Держави-учасниці цієї Конвенції погоджуються, що:

а) освіта має бути спрямована на повний розвиток людської особистості та зміцнення поваги до прав людини та основних свобод; вона сприятиме розумінню, терпимості та дружбі між усіма націями, расовими чи релігійними групами та сприятиме діяльності Організації Об'єднаних Націй з підтримання миру;

б) важливо поважати свободу батьків і, у відповідних випадках, законних опікунів щодо, по-перше, вибору для своїх дітей не державних, а інших закладів освіти, але які відповідають тому мінімуму освітніх стандартів, що може бути встановлено або затверджено компетентними органами влади, і, по-друге, забезпечення відповідного до процедур державного законодавства способу релігійного та морального виховання дітей згідно з їхніми власними переконаннями;

і жодна особа чи група осіб не повинні бути примушені здобувати релігійну освіту, яка суперечить їхнім переконанням;

в) важливо визнати право членів національних меншин вести власну освітню діяльність, включно з утриманням шкіл і, залежно від освітньої політики кожної держави, використанням або викладанням своєї власної мови, однак за умови:

i) що це право не здійснюється у спосіб, який перешкоджає членам цих меншин розуміти культуру та мову спільноти в цілому та брати участь у її діяльності, або який завдає шкоди національному суверенітету;

ii) що стандарт освіти не є нижчим за загальний стандарт, встановлений або затверджений компетентними органами; та

iii) що відвідування таких шкіл не є обов'язковим.

2. Держави-учасниці цієї Конвенції зобов'язуються вживати всіх необхідних заходів для забезпечення застосування принципів, проголошених у пункті 1 цієї статті.

Стаття 6

Застосовуючи цю Конвенцію, держави-учасниці зобов'язуються приділяти найбільшу увагу будь-яким рекомендаціям, прийнятим надалі Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, що визначають заходи, яких необхідно вжити проти різних форм дискримінації в освіті та з метою забезпечення рівності можливостей і ставлення в освіті.

Стаття 7

Держави-учасниці цієї Конвенції у своїх періодичних доповідях, що подаються Генеральній конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури у дати та у спосіб, які будуть визначені нею, надають інформацію про законодавчі та адміністративні положення, які вони ухвалили, та інші заходи, яких вони вжили для застосування цієї Конвенції, включаючи дії, вжиті для формулювання та розвитку національної політики, визначеної в [статті 4](#), а також про досягнуті результати та перешкоди, з якими зустрілися при застосуванні цієї політики.

Стаття 8

Будь-який спір, що може виникнути щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції між двома чи більше державами-учасницями та не може бути врегульованим шляхом переговорів, передається на прохання сторін спору, якщо немає інших засобів вирішення цього спору, до Міжнародного суду ООН для прийняття рішення.

Стаття 9

Застереження до цієї Конвенції не допускаються.

Стаття 10

Ця Конвенція не має применшувати права, якими можуть користуватися окремі особи чи групи на підставі угод, укладених між двома чи більше державами, якщо такі права не суперечать букві чи духу цієї Конвенції.

Стаття 11

Ця Конвенція складена англійською, французькою, російською та іспанською мовами, причому всі чотири тексти мають однакову силу.

Стаття 12

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації або прийняттю державами-членами Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури у порядку, передбаченому їхніми конституціями.

2. Ратифікаційні грамоти або акти про прийняття здаються на зберігання Генеральному директору Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

Стаття 13

1. Ця Конвенція відкрита для приєднання всіх держав, які не є членами Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, і яких запросила зробити це Виконавча рада Організації.

2. Приєднання здійснюється шляхом здачі документа про приєднання на зберігання Генеральному директору Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

Стаття 14

Ця Конвенція набирає чинності через три місяці після дати здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти або акту про прийняття чи приєднання, але лише щодо тих держав, які здали на зберігання свої відповідні документи у вказану дату або раніше. Щодо будь-якої іншої держави Конвенція набирає чинності через три місяці після здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або акту про прийняття чи приєднання.

Стаття 15

Держави-учасниці цієї Конвенції визнають, що Конвенція застосовується не лише до території їхньої метрополії, але й до всіх несамоврядних, підопічних, колоніальних та інших територій, за міжнародні відносини яких вони відповідають; вони зобов'язуються консультуватись, у разі необхідності, з урядами чи іншими компетентними органами цих територій під час або до ратифікації, прийняття чи приєднання з метою забезпечення застосування Конвенції на цих територіях, а також повідомляти Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури про території, на які Конвенція поширюватиметься; це повідомлення набирає чинності через три місяці з дня його отримання.

Стаття 16

1. Кожна держава-учасниця цієї Конвенції може її денонсувати від свого імені або від імені будь-якої території, за міжнародні відносини якої вона відповідає.

2. Про денонсацію повідомляється письмовим документом, який передається на зберігання Генеральному директору Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

3. Денонсація набуває чинності через дванадцять місяців після отримання акту про денонсацію.

Стаття 17

Генеральний директор Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури інформує держави-члени, держави, що не є членами Організації, зазначені в [статті 13](#), а також Організацію Об'єднаних Націй про депонування всіх актів про ратифікацію, прийняття чи приєднання, передбачених [статтями 12](#) і 13, а також повідомлень та денонсацій, передбачених [статтями 15](#) і [16](#) відповідно.

Стаття 18

1. Ця Конвенція може бути переглянута Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Однак будь-який такий перегляд має обов'язкову силу лише для держав, які стануть учасниками переглянутої Конвенції.

2. У випадку, якщо Генеральна конференція прийме нову конвенцію на основі повного або часткового перегляду цієї Конвенції, а нова конвенція не передбачатиме іншого, ця Конвенція перестане бути відкритою для ратифікації, прийняття або приєднання з дати, коли нова переглянута конвенція вступить в силу.

Стаття 19

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

Складено в Парижі п'ятнадцятого грудня 1960 року у двох автентичних примірниках за підписами Президента одинадцятої сесії Генеральної Конференції та Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, які здаються на зберігання в архів Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, а завірнені копії цього документу надсилаються всім державам, зазначеним у [статтях 12](#) і [13](#), а також Організації Об'єднаних Націй.

Вищезазначене є автентичним текстом Конвенції, належним чином ухваленої Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури під час її одинадцятої сесії, яка відбулася в Парижі та була оголошена закритою 15 грудня 1960 року.

На підтвердження чого ми поставили свої підписи п'ятнадцятого грудня 1960 року.

{Переклад українською мовою здійснено фахівцями Національної академії педагогічних наук України}